

Karadžić tvrdi da su ne-Srbi „evakuisani“ zbog njihove vlastite bezbednosti

Author: Velma Šarić

Tužilaštvo navodi da su bosanski Srbi kovali planove o etnički čistoj državi.

Piše: Velma Šarić iz Sarajeva (TU br. 719, 25. novembar 2011.)

Suđenje bivšem lideru bosanskih Srba, Radovanu Karadžiću, nastavljeno je ove sedmice unakrsnim ispitivanjem svedoka optužbe koji je ekspert za vojnu strategiju i obaveštajni rad vojske bosanskih Srba.

Karadžić, koji se na sudu brani samostalno, odbacuje tvrdnje svedoka sa prošlosedmičnog svedočenja, po kojima je namera rukovodstva bosanskih Srba bila ta da se iz severozapadne Bosne proteraju ne-Srbi. Po Karadžićevim rečima, cilj je bio da se oni „evakuišu“ iz razloga njihove vlastite bezbednosti.

Kao neko ko je u vreme bosanskog sukoba bio oficir britanske vojske, Ivan Braun (Ewan Brown) je svedočio o strategiji rukovodstva bosanskih Srba tokom rata i njihovim navodnim planovima o razdvajanju etničkih zajednica i stvaranju etnički čiste srpske države u Bosni.

On je govorio i o dokumentu poznatom pod naslovom „Strateški ciljevi srpskog naroda“, kojeg je skupština bosanskih Srba usvojila 12. maja 1992. Tužilaštvo tvrdi da strateški ciljevi nisu bili puka politička retorika, već da su se odražavali i na ponašanje vojske bosanskih Srba tokom rata.

Braun je sproveo sveobuhvatnu analizu dokumentacije srpskog rukovodstva za 1992. godinu, pogotovo vojne. Po njegovim rečima, jasno je da je vojska bosanskih Srba (Vojska Republike Srpske, VRS) bila osnovana u svrhu „vojne implementacije postavljenih strateških ciljeva“.

Pred kraj ovosedmičnog unakrsnog ispitivanja, Karadžić je odbacio tvrdnje sudskog veštaka kao nešto što „nimamo ne korespondira sa realnošću“ i rekao kako je on sam, odnosno Karadžić, „lično sudelovao u obezbeđivanju toga da se poštuju svačija prava“.

„Znate“, rekao je Karadžić svedoku, „trebalo je da pregledate dokumenta koja sam ja lično izdao. Dokumenta, naredbe, direktive: apele i zahteve da civili budu zaštićeni, pogotovo ne-Srbi. Ali se nijedan od tih dokumenata ne razmatra u Vašim izveštajima.“

Svedok je priznao da mu nisu poznati dokumenti koje je Karadžić spomenuo. Međutim, ukazao je na to da je „ono što piše na papiru jedna stvar, dok je implementacija toga na terenu nešto sasvim drugo“.

Karadžić je rekao i da se on lično trudio da obezbedi to da nova srpska republika u Bosni i Hercegovini „obuhvati one opštine koje imaju srpsku etničku većinu, a ne svako pojedinačno područje na kojem žive Srbi.“

„Meni se činilo da se neki ljudi u skupštini [bosanskih Srba] ne ponašaju racionalno prilikom odlučivanja o tome šta bi sve trebalo da postane deo srpske republike. Meni je delovalo kao zabluda da će se to ostvariti, tako da sam morao da uložim sav svoj autoritet kako bih obezbedio da se samo one opštine koje imaju srpsku etničku većinu priključe republici“, nastavio je on.

Međutim, svedok je izjavio da dokumenta rukovodstva bosanskih Srba koja je on analizirao „jasno ukazuju na opštine poput Prijedora i Sanskog Mosta, koje nisu imale srpsku većinu, ali su uprkos tome postale deo novoformirane Republike Srpske“.

Odgovarajući na to, Karadžić je odgovorio da su Prijedor, Sanski Most i Ključ, koji se nalaze na reci Sani, bili izloženi „istovremenim i koordinisanim gerilskim napadima muslimanskih snaga na srpsku vojsku i srpske civile“. Po rečima okrivljenog, postojala je potreba da „[srpska] vojska odgovori na te mučke napade, kako bi zaštitila nevine živote“.

Svedok je, pak, uzvratilo da se – iako su takvi napadi možda postojali – preuzimanje vlasti dogodilo potpuno nezavisno od toga. On je rekao da su „jedina motivacija“ za te mere bili „planovi i ambicije srpskog rukovodstva“, uključujući Srpsku demokratsku stranku (SDS), na čijem je čelu bio Karadžić.

Karadžić je insistirao na tome da su napadi bosanskih Muslimana na gradove duž reke Sane, za koje je rekao da su trajali i do polovine 1994., bili razlog za „evakuaciju“ čitavog stanovništva, „uključujući ne-Srbe“.

Međutim, svedok je rekao da opseg i sredstva posredstvom kojih je takvo nasilno razmeštanje stanovništva izvedeno ukazuju da je „verovatnija motivacija bilo to da neko ne može da sačeka da neko drugi napokon

ode“, a ne „altruistička motivisanost za pomoć i zaštitu“.

Braun je rekao da je pažljivo proučio dokumentaciju Prvog krajiškog korpusa VRS-a, koji je bio nadležan za severozapadnu Bosnu, te da je na osnovu tih dokumenata očigledno da je „izvestan broj zločina“ bio počinjen od strane pripadnika tog korpusa, ali da uprkos tome „niko nije bio krivično gonjen“.

Karadžić je rekao kako „zna za činjenicu da su se neki ljudi iz paravojnih jedinica ponašali na način koji nije prihvatljiv“. Dodao je da je on čak pisao tadašnjem generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, Butrosu Butros-Galiju (Boutros Boutros-Ghali), poručujući mu kako odbacuje „svaku takvu grupu, koja neće nedvosmisleno da prihvati autoritet i komandu VRS-a“, i kako srpsko rukovodstvo „ne može biti smatrano odgovornim za njihove postupke“.

Braun je odgovorio da to može biti protumačeno i kao tvrdnja da će rukovodstvo bosanskih Srba „tolerisati paravojne grupe i njihovo ponašanje sve dok one prihvataju vlast i dok su integrisane u strukturu [VRS-a]“, što ni u kom slučaju nije predstavljalo „nikakvu garanciju da će oni zapravo biti gonjeni ukoliko počine nedela“.

Tužioci navode da je Karadžić, kao neko ko je u periodu od 1992. do 1996. bio predsednik samoproglašene Republike Srpske, odgovoran za zločine genocida, progona, istrebljenja, ubijanja i prisilnog raseljavanja, koji su „doprineli ostvarivanju cilja – trajnog raseljavanja bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata sa teritorije na koju su polagali pravo bosanski Srbi“.

Karadžić je uhapšen nakon što je 13 godina proveo u bekstvu, a tereti se između ostalog i za masakr koji je nad oko 8,000 muškaraca i dečaka u julu 1995. počinjen u Srebrenici, kao i za opsadu Sarajeva koja je, budući da je trajala 44 meseca, bila najduža u novijoj evropskoj istoriji.

Suđenje se nastavlja naredne sedmice.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Focus: ICTY - Radovan Karadžić Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/karad%C5%BEi%C4%87-tvrdi-da-su-ne-srbi-%E2%80%9Eevakuisani%E2%80%9C-zbog-njihove-vlastite-bezbednosti>